

පෙරවාදු බෞද්ධ සංස්කෘති

සැමුවෙල් හන්ටින්ග්ටන් මහතා පෙරවාදු බෞද්ධයන් සහස්තවයකට අයත් නැතැයි කියනවිට එ බව පිළිගැනීමට අපි බැඳී නො සිටිමු. ලෝකයේ සිටින පෙරවාදු බෞද්ධයන් තම තමන් අපේය යන හැඟීමෙන් බැඳී නැති බව සැබෑ ය. එහෙත් එපමණකින් ඔවුන් සහස්තවයකට අයත් නැත්තවුන් ලෙස සැලකෙන්නේ නම් ඉන් කියැවෙන්නේ බටහිරයන්ගේ සහස්තවය යන සංකල්පයේ වරදක් ඇති බව මිස පෙරවාදුන් වනවාටත් වන බවක් නො වේ.

ලෝක පෙරවාදුන් අතර එසේ අපේ ය යන හැඟීම නැත්තේ වෙනත් කිසිවක් නිසා නොව පෙරවාදුන් සියළු දෙනා පාලනය කෙරෙන දේව හෝ මිනිස් හෝ වෙනත් එවැනි බලවේගයක් නොමැති බැවිනි. ක්‍රිස්තියානි කතෝලික ආගම්වල සර්වබලධාරී වූද සියල්ලන්ට ම පොදු වූ ද දෙවියන් වහන්සේ හැරුණු විට මිනිස් ලොව පාප වහන්සේ, කැන්ටබරියේ ආච්චි බිෂොප්තුමා ආදී ලෝක ආගමික නායකයෝ වෙති. ඉස්ලාම් ආගමේ ද අල්ලා දෙවියන්ට අමතරව තවමත් මක්කම සිට ඉස්ලාම් හක්කියන් මෙහෙයවනු ලබන බලවේගයක් වෙයි. හින්දු ආගමේ ද බුද්ධත් වෙයි. මේ දෙව්වරු සර්වකාලීන වෙති. ඔවුන්ගේ බලය තවමත් ලෝ පුරා ඇති බව එ එ ආගමිකයන්ගේ විශ්වාසය වෙයි. මේ විශ්වාසය ඔස්සේ එ එ අය එ එ දෙව්වරුන්ගේ නිර්මාණ ලෙස අපේය යන හැඟීමෙන් බැඳී සිටිති.

එහෙත් පෙරවාදු බුදුදහමෙහි ජනතාව එසේ බැඳ තබන එවැනි පොදු බලවේගයක් නොමැත. සමස්ත පෙරවාදු ලෝකයට ම පොදු ලෞකික නායකයෙක් කිසිදු පෙරවාදුන්ට නො සිටියේ ය. මහායානයේ මෙන් ධර්මකාය වැනි සංකල්ප ද පෙරවාදු බෞද්ධයන්ට නැත. බුදුන් වහන්සේ පිරිනිවන්පෑමත් පසුව බෞද්ධයන්ට පැවිදි නායක ස්වාමිපාදයන්වහන්සේ නමක් නො සිටිය හ. පෙරවාදුන් පුරුදු වී ඇත්තේ ධරාමය ගුරු තනතුරෙහි ලා සැලකීමට ය. බුදුන් වහන්සේගේ අවවාදය වූයේ ද එයම ය. බුදුන් වහන්සේගේ ධර්මය රැකීම පෙරවාදුන්ගේ ප්‍රධාන කාර්යය විය. ඔවුන්ට, එනම් පෙරවාදු බෞද්ධයන්ට, ලොව ම පිළිගත් ආගමික නායකයෙක් නො වීය. මෙහි ප්‍රතිඵලය වූයේ සියළු පෙරවාදු බෞද්ධයන් විසින් පිළිගැනෙන නායකයකු නොමැති වීම ය. එවැනි සංදර්භයක සියළු පෙරවාදු බෞද්ධයන් අපේ ය යන හැඟීමෙන් බැඳී තිබෙනු දැකිය හැකි නො වේ.

මෙහි දී බලපාන තවත් වැදගත් කරුණක් වෙයි. අද ලෝකයේ සිටින පෙරවාදුන්ගේ සංස්කෘතිය යනු අනෙකක් නොව සිංහල බෞද්ධ සංස්කෘතිය ය. එ එ පෙරවාදු බෞද්ධ රටෙහි සංස්කෘතිය අනෙක් පෙරවාදු රටවල සංස්කෘතීන්ගෙන් ඇතැම් කරුණු අතින් වෙනස්වන බව පැහැදිලි ය. එහෙත් එ සියළු රටවලට පොදු වූ සංස්කෘතිකාංග වෙයි. පළමුවෙන් ම පෙරවාදු බෞද්ධ රටවල ආගමික භාෂාව පාළි භාෂාව වෙයි. පාළි භාෂාව පෙරවාදු බුදුදහමෙහි නිල භාෂාව බවට පත්වූයේ ලංකාවෙහි ය.

අද ලෝකයේ පවත්නා අනෙක් පෙරවාදු බෞද්ධ රටවලට බුදුදහම ගෙනයෑමේ දී මුල් වූයේ ලංකාව ය. ඇතැම් පෙරවාදු රටවලට අශෝක රජු දවස බුදුදහම ලැබෙන්නට ඇතත් කාලයාගේ ඇවෑමෙන් එ බෞද්ධ සංස්කෘතීන් නැතිවී ගොස් ඇති බව පැහැදිලි ය. එහෙත් පසුව එ එ රටවල පෙරවාදු බෞද්ධ සංස්කෘතීන් ප්‍රතිස්ථාපනය වී ඇත්තේ එක්කෝ කෙලින් ම ලංකාවෙන් බුදුදහම හා සංස්කෘතිය ලබාගැනීමෙන් ය. නැත්නම් එසේ ලැබුණු රටකින් දෙවනුව බුදුදහම හා සංස්කෘතිය අදාළ රටට ලැබීමෙනි. පාළි භාෂාව ලෝක පෙරවාදුයේ නිල භාෂාව වී ඇත්තේ එබැවිනි.

පෙරවාදු බෞද්ධ රටවල එකදේවවාදී නිර්මාණවාදී අදහස් නැත. එහි මහායානයේ මෙන් බුදුන් වහන්සේ කිසිම ආකාරයක සර්වකාලීන ව ජීවත්වන තත්වයකට පත්කර නැත. ත්‍රිකායවාදයක් පෙරවාදු බෞද්ධ රටවල වලංගු නො වේ. එමෙන් ම පෙරවාදු බෞද්ධ රටවල සංඝඝාචනන්සේගේ කාර්යභාරය හා ජීවිතය ද බොහෝ දුරට සමාන වෙයි. හිඟ බෞද්ධයන් සංඝඝාචනන්සේට භෞරව නමස්කාර කරන්නේ ද බොහෝ දුරට සමාන ආකාරයකට ය. ලෝකයේ පෙරවාදු බෞද්ධ සංස්කෘතිය සිංහල බෞද්ධ සංස්කෘතියෙහි හැඩරුව ප්‍රදර්ශනය කරන බව පැහැදිලි ය.

එහෙත් මෙයින් කියැවෙන්නේ පෙරවාදු බෞද්ධ රටවල සංස්කෘතීන් සර්වප්‍රකාරයෙන් ම සමාන බව නොවේ. එ එ රටවල සංස්කෘතීන් අතර වෙනස්කම් ද වෙයි. එහෙත් එ සංස්කෘතීන් අතර යම් සාමන්‍යයක් ඇති බවත් එ සාමන්‍ය

ලැබෙන්නේ සිංහල පෙරවාද බෞද්ධ සංස්කෘතිය මුල්කරගෙන බවත් පැහැදිලි ය. කලක් ලංකාවේ සතුරු ආක්‍රමණිකයන් හඳුන්වනු ලැබුයේ දෙමළ යන නමින් ය. රාජාවලියෙහි පෘතුගීසීන් හඳුන්වා දී ඇත්තේ ද දෙමළ යන නමිනි. එ ආභාසයෙන් අදත් කාමිබෝජයේ සතුරන්ට දෙමළ යන නාමය භාවිතා වෙයි.

එසේ වුවත් මෙහි දී කිවයුතු වැදගත් කරුණක් වෙයි. පෙරවාද බෞද්ධ රටවලට සිංහල බෞද්ධ සංස්කෘතිය බලයෙන් පැවතීමට සිංහලයන් කිසි දිනෙක ක්‍රියාකර නැත. එ එ රටවලට සිංහල පෙරවාද බුදුදහම රැගෙන යනු ලැබුයේ එ එ රටවල අවශ්‍යතාව පරිදි මිස සිංහලයන්ගේ ආධිපත්‍යයක් එහි පිහිටුවීමේ අරමුණින් නො වේ. සිංහල රජු එ කිසිම රටක රජු බවට පත්නොවී ය. එ කිසිම රටක සිංහල රජුගේ යටත්විජිතයක් නො වී ය.

ලෝකයේ සංස්කෘතියක් පැතිරීමේ දී එසේ ස්වේච්ඡාවෙන් සංස්කෘතියක් ලබාගැනීම පිලිබඳ හොඳම උදාහරණය සිංහල බෞද්ධ සංස්කෘතිය අද පවතින පෙරවාද රටවල් ලබාගැනීම වෙයි. සමහරවිට එ සඳහා ඇති එකම උදාහරණය ද එය විය හැකි ය. ශාස්ත්‍රීය ගවේෂණවලට දක්‍ෂකම් ඇති අය සිංහල පෙරවාද බෞද්ධ සංස්කෘතිය මේ රටවලට ගලායෑම පිලිබඳ විස්තරාත්මක අධ්‍යයනයක් කරන්නන් නම් මැනවි, එමෙන් ම ලංකාණ්ඩුව ද එවැනි ගවේෂණවලට ආධාර කරන අතර එ රටවල් සමග වඩා බැඳුණු තානාපති සේවාවන් පැවැත්වීමට පියවර ගන්නේ නම් මැනවි.

පෙරවාද බෞද්ධ රටවල එවැනි සංස්කෘතික සාමන්‍යයක් දැකිය හැකි වුව ද කලින් සඳහන් කරන ලද ආකාරයට සංස්කෘතික වෙනස්කම් ද වෙයි. එමෙන් ම මේ රටවල් එක් රජකු හෝ ආගමික නායකයකු හෝ යටතේ කිසි දිනෙක පාලනය වී නොමැති බැවින් හා ඊතියා පොදු යථාර්ථයක් පිලිබඳ හැඟීමක් එ සංස්කෘතීන්හි නොමැති බැවින් එ රටවල සියල්ලත් අපේ යන හැඟීමකින් බැඳී නැත. ලෝකයේ සියළු කතෝලිකයන් වටිනාකමට හෝ ඉස්ලාම් භක්තිකයන් මක්කමට හෝ හින්දු භක්තිකයන් බරණාසට හෝ බැඳී ඇති ආකාරයට පෙරවාද බෞද්ධයන් අනුරාධපුරයට හෝ බුද්ධගයාවට හෝ බැඳී නැත. පෙරවාද බෞද්ධයන් බුද්ධගයාවට යන්නේ ශ්‍රී මහා බෝධීන් වහන්සේ වැදපුදා ගැනීමට මිස බුදුන් වහන්සේගේ ආධිපත්‍යයක් හෝ රාජ්‍යයක් හෝ කිසිම බෞද්ධ රජකුගේ රාජධානියක් තිබූ තැනකට යන අදහසින් නො වේ. බුදුදහමෙන් ලැබෙන නිදහස එ රටවල් අතර බැඳීමක් ඇති නොවීමට ද හේතු වී ඇත. ලෝකයේ පෙරවාද බෞද්ධයන් අතර ඊතියා සහෝදරත්වයක් නොමැතිවීමට එක් හේතුවක් වී ඇත්තේ ඔවුන් එලෙස සහෝදරත්වයකින් බැඳීමට එකම දෙවියන් වහන්සේ කෙනකු විසින් මවන ලද දරුවන් ලෙස නො සැලකීම ය.

සහෝදරත්වය යන්න යුදෙව් ක්‍රිස්තියානි මුස්ලිම් සංස්කෘතික ලක්‍ෂණයක් මිස බෞද්ධ සංකල්පයක් නො වෙයි. මාක්ස්වාදයට ද සහෝදරත්ව සංකල්පය ලැබී ඇත්තේ කතෝලික චින්තනය ඔස්සේ ය. එකම දෙවියන්වහන්සේ කෙනකුගේ දරුවන් නොවූ බෞද්ධයන්ට ඊතියා සහෝදරත්වය ඉක්මවූ සංකල්ප වෙයි. මෙහිලිය, කරුණාව ආදී ගුණාංග බෞද්ධයන් යොදාගන්නේ මිනිසුන් පිලිබඳව පමණක් නො වේ.

එ එ රටවල ඇති පෙරවාද බෞද්ධ සංස්කෘතිය එ එ රටට යම් දුරකට ආවේණික වෙයි. පොදු සාමන්‍ය තුළ ඇති මේ වෙනස වැදගත් වෙයි. එ නිසා ම අප සිංහල බෞද්ධයන් වන අතර සියමේ හෙවත් තායිලන්තයේ බෞද්ධයෝ තායි බෞද්ධයෝ වෙති. සංඝයාවහන්සේට ජනපද නිරැක්තිකයන් දහම් දෙසීමට අනුදැන වදාළ බුදුන්වහන්සේගේ දහම මත පදනම් වූ සංස්කෘති පොදු ක්‍රිස්තියානි සංස්කෘතියක රටවල සංස්කෘතීන්ට වඩා එකිනෙකින් වෙනස්වීම පුදුමයක් නො වෙයි.

බටහිරයන්ට අවබෝධ කරගැනීමට නොහැක්කේ පෙරවාද බෞද්ධ රටවල සංස්කෘතික සාමන්‍යයන් තිබෙන අතර වෙනස්කම් ද තිබෙන්නේ කෙසේ ද යන්නත් ඔවුනොවුන් එකිනෙකා සමග සහෝදරත්වයකින් නොබැඳෙන්නේ ඇයි ද යන්නත් ය. එයට ප්‍රධාන හේතුව පෙරවාද රටවල කිසිම ආකාරයක එකදේව සංකල්පයක් හෝ නිර්මාපක සංකල්පයක් හෝ නො තිබීම ය. එහෙත් බටහිරයන් මුළු ලෝකයම තේරුම්ගැනීමට උත්සාහ කරන්නේ තම සංස්කෘතිකාංග ඔස්සේ ය. මහායානය මුල්කරගත් සංස්කෘතිය ද අනෙක් සියළු ප්‍රධාන සංස්කෘතීන්හි යම් ආකාරයක එකදේව සංකල්පයක් ඇති බැවින් එ එ සංස්කෘති මුල්කරගත් රටවල සහස්තව දැකීමට බටහිරයන්ට හැකිවෙයි. එහෙත් එ සංස්කෘතියෙන් මුළුමනින් ම බැහැර වූ රටවල් අතර සහස්තවයක් ඇති බව පිළිගැනීමට ඔවුහු මැළිවෙති.

මේ දැනුම පිළිබඳ එකාධිකාරයේ හා සංස්කෘතික යටත්විජිතවාදයේ තවත් අවස්ථාවක් පමණකි. කලින් සඳහන් කළ පරිදි සහස්තවය පිළිබඳ ප්‍රශ්නයෙන් පැහැදිලි වන්නේ එක් පැත්තකින් බටහිරයන්ගේ දැනුම් ආධිපත්‍යයත්, අනෙක් පැත්තෙන් ඔවුන් තම සංස්කෘතිය ආශ්‍රයෙන් ලෝකය දෙස බැලීමත් අදාළ සංකල්ප හා ප්‍රවාද ගොඩනැගීමත්, එසේ ගොඩනගන සංකල්පවල හා ප්‍රවාදවල ඇති බංකොළොත් භාවයත් ය.

පේරවාද බෞද්ධ රටවල් කිසිම සහස්තවයකට ගොනුකර ගැනීමට නොහැකි නම් සහස්තවය යන සංකල්පය පුස්සක් බව අවබෝධ විය යුතුව ඇත. එහෙත් බොහෝ විට අපට එසේ නො තේරෙයි. අපි බටහිරයන් කියන දේ ඉගෙන අපේ සිසුන්ට ද එ බව කියා දෙමු. අප තවදුරටත් එසේ කළයුතු නො වෙයි. අප අපේ ම සංකල්ප හා ප්‍රවාද නිර්මාණය කරගැනීමට උත්සාහ කළ යුතු ය.

ර්තියා සහස්තවය යන්න වෙනුවට අපි සංස්කෘතික පවුල් යන සංකල්පය යොදාගනිමු. අවශ්‍ය නම් එයට සංස්කෘතික කුලක යන වචන යොදාගත හැකි ය. යම් සංස්කෘතියකට සංස්කෘතික කුලක හෝ පවුල් හෝ එකකට වඩා අයත්වීමේ හැකියාව ද ඇති බව මෙහි දී තේරුම් ගත යුතු ය. උදාහරණයක් වශයෙන් ගතහොත් සිංහල බෞද්ධ සංස්කෘතිය පේරවාද බෞද්ධ සංස්කෘතික පවුලට මෙන් ම භාරතීය සංස්කෘතික පවුලට ද අයත් වෙයි. අපේ සංස්කෘතියෙහි අද ඉන්දියාව යැයි සැලකෙන ප්‍රදේශයේ සංස්කෘති සමග යම් සාමන්‍යත්වයක් ඇත. එසේම පේරවාද බෞද්ධ රටවල සංස්කෘතීන් සමග ද යම් සාමන්‍යත්වයක් වෙයි. අප ඇත්තට ම කර ඇත්තේ භාරතීය සංස්කෘතික පවුලට ආර්යයන් (වෛදිකයන්) එකතු කළ දෑ ඉවත දමා බුදුන්වහන්සේ අනුව නැවතත් අනාර්ය සංස්කෘතියකට (දෙමළ යන අර්ථයෙන් නො වේ) යෑම ය.

මහාචාර්ය නමින් ද සිල්වා